

Vergaderjaar 2012–2013

21 501-34

Raad voor Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport

Nr. 209

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Den Haag, 20 juni 2013

Hierbij zend ik u, mede namens de staatssecretaris van OCW, het verslag van de Onderwijs-, Jeugd-, Cultuur- en Sportraad van 16 en 17 mei 2013 met betrekking tot de beleidsterreinen onderwijs en cultuur.

De minister van VWS zal u een separaat verslag doen toekomen met betrekking tot de onderwerpen die tijdens de OJCS-Raad zijn behandeld op het terrein van jeugd en sport.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
M. Bussemaker

Onderwijs

Raadsconclusies Sociale dimensie van hoger onderwijs

De Raadsconclusies Sociale dimensie van hoger onderwijs zijn zonder discussie unaniem door de Raad aangenomen. In deze Raadsconclusies worden lidstaten opgeroepen – met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel en de autonomie van de onderwijsinstellingen – de toegang tot, deelname aan en afronding van hoger onderwijs te verbeteren voor ondervertegenwoordigde en achtergestelde groepen.

Beleidsdebat over leraren

Het beleidsdebat over leraren werd ingeleid door de heer Pasi Sahlberg, DG van het Finse centrum voor internationale mobiliteit, en samenwerking, en mevrouw Christine Blower, voorzitter van het Europees Vakbondscomité van Onderwijsgeevenden. Sahlberg gaf aan dat er in de afgelopen 25 jaar veel is veranderd in het vak van leraren, maar dat er geen bewijzen zijn dat deze ontwikkelingen de kwaliteit van het onderwijs hebben verbeterd. Sahlberg moedigde de ministers aan om na te denken over moedige beleidsveranderingen die de gemeenschap van leraren «door elkaar zouden schudden». Mevrouw Blower adviseerde te discussiëren over de competenties die iemand nodig heeft om leraar te worden en hoe deze op een lerarenopleiding ontwikkeld kunnen worden. In de discussie werden verschillende aspecten van de kwaliteitsverbetering van leraren naar voren gebracht. Diverse lidstaten noemden maatregelen die zij nemen op het terrein van lerarenopleidingen en bij- en nascholing, zoals het erkennen van lerarenopleidingen op universiteiten en het opzetten van een kredietsysteem voor carrièreontwikkeling. Blower concludeerde dat iedereen aan tafel vond dat lerarenopleidingen en bijscholing van leraren van groot belang zijn. De opleiding moet volgens haar niet alleen over vakinhoud gaan, maar juist ook over waarden en de ontwikkelingen van de leerling.

Ook ging een aantal lidstaten in op de spanning die kan bestaan tussen vertrouwen en verantwoording. Zo zouden de persoonlijke identiteit en het zelfbewustzijn van leraren moeten worden vergroot, zodat leraren verantwoordelijkheid kunnen dragen en ruimte kunnen krijgen binnen de school. Volgens Sahlberg moeten we afstappen van het grote aantal lerarenevaluaties en feedbackmomenten. We moeten vooral aandacht hebben voor professionalisering van leraren. Sahlberg gaf aan dat er veel verborgen energie op scholen is waar geen gebruik van wordt gemaakt. Als je leraren meer vrijheid geeft, kunnen ze dingen uitproberen om dingen te verbeteren in scholen. Sahlberg daagde de ministers uit om daar over na te denken.

Erasmus voor iedereen

Het Ierse voorzitterschap meldde dat op 14 mei een triloogbespreking over Erasmus voor iedereen plaatsvond en dat er nog een bespreking zal volgen. Het voorzitterschap hoopt de onderhandelingen eind juni af te ronden.

De Commissie benadrukte dat ze het essentieel vindt dat de rechtsgrondslag simpel en overzichtelijk blijft. In het budget van het Erasmus voor iedereen programma moet ruimte zijn voor flexibiliteit om innovatie en prioriteiten in verschillende sectoren te financieren. De Commissie wilde dat de naam van het programma «Erasmus for All» wordt, omdat deze naam zeer herkenbaar is. Nederland en een aantal andere lidstaten steunden de Commissie hierin.

Over het budget voor de Erasmus Master Garantiefaciliteit vond discussie plaats. De Commissie wilde dat voldoende budget beschikbaar komt om het instrument goed te kunnen testen. Er is volgens de Commissie een minimale kritische massa nodig om de impact en de geografische verdeling van het instrument te meten. Nederland was met een aantal andere lidstaten van mening dat een beperkter budget dan door de Commissie is voorgesteld voldoende is om een grote groep studenten de mogelijkheid te geven om een master in een ander EU-land te volgen. Het Ierse voorzitterschap gaf aan de genoemde punten mee te nemen voor de volgende triloogbespreking.

Jeugdwerkgelegenheidsinitiatief

Dit onderwerp werd op verzoek van Oostenrijk besproken onder het agendapunt «Any other business». Oostenrijk verzocht regelmatig informatie over dit initiatief in de Raad te ontvangen en te bespreken. De Commissie noemde in reactie op dit verzoek een aantal initiatieven dat zij heeft genomen op het gebied van bestrijding van jeugdwerkloosheid en riep de ministers van onderwijs op om nu een impuls te geven aan jeugdwerkgelegenheidsinitiatieven.

Europese Scholen

Op verzoek van het Verenigd Koninkrijk is onder het agendapunt «Any other business» ingegaan op Europese scholen, hoewel dit onderwerp formeel niet onder de bevoegdheden van de OJCS-Raad valt. Het systeem van Europese scholen is gebaseerd op een intergouvernementele overeenkomst, op basis waarvan alle lidstaten financieel bijdragen en leraren uitzenden naar de Europese scholen. Volgens het Verenigd Koninkrijk moet dit systeem worden hervormd en verbeterd. De Commissie wil ook dat er maatregelen worden genomen om de verdeling van de kosten meer evenwichtig te maken en gaf aan graag een bijdrage te leveren aan een oplossing.

Werkprogramma Litouws voorzitterschap

Het onderwijsdeel van de OJCS-Raad werd afgesloten met een toelichting van Litouwen op de prioriteiten op het gebied van onderwijs onder het Litouws voorzitterschap in de tweede helft van 2013. Deze prioriteiten zijn:

- Internationalisering van hoger onderwijs
- Efficiëntie en financieringsvormen in het hoger onderwijs
- Leiderschap in het onderwijs, gericht op kwaliteit en efficiëntie
- Toegankelijkheid van het beroepsonderwijs
- Digitaal leren

Tot slot wordt het Erasmus voor iedereen programma naar verwachting vastgesteld onder het voorzitterschap van Litouwen.

Cultuur

Informeel ontbijtdebat over «connected TV/ convergentie televisie en internet»

De vergadering op 17 mei werd voorafgegaan door een informeel ontbijtdebat, naar aanleiding van het net verschenen Groenboek «Preparing for a Fully Converged Audiovisual World». Het ontbijtdebat concentreerde zich op een mogelijke herziening van de Europese richtlijn voor audiovisuele mediadiensten. Deze richtlijn regelt het vrije verkeer van mediadiensten in de Europese Unie, stelt bepaalde eisen (Europees product, reclame, bescherming minderjarigen) en laat de lidstaten de ruimte om zelf eisen te stellen aan mediabedrijven binnen hun jurisdictie.

Commissaris Kroes gaf een toelichting op het Groenboek. De convergentie van televisie en internet vormt een uitdaging voor bedrijven en beleidsmakers. De opgave is volgens haar om innovatie en groei te bevorderen, en tegelijkertijd bepaalde waarden te beschermen. Het Groenboek stelt de vraag hoe we dat het beste kunnen doen. Commissaris Kroes zal zelf geen voorstellen tot herziening van de richtlijn doen op basis van de reacties op het Groenboek; dat laat ze aan haar opvolger. De meeste lidstaten waren van mening dat de veranderingen in het medialandschap nopen tot een herziening van de Europese richtlijn voor audiovisuele mediadiensten. Verschillende lidstaten, waaronder Nederland, pleitten er voor om terughoudend te zijn met regelgeving op EU-niveau, terwijl andere lidstaten strengere eisen voor traditionele televisie willen handhaven en deze willen uitbreiden naar «on demand» diensten.

Nederland heeft gewezen op het feit dat gedetailleerde regels al snel zullen worden achterhaald door de technologische ontwikkeling en dat regels de innovatie kunnen belemmeren. Zelfregulering door de sector is flexibeler en werkt vaak beter. Nederland wil dat de richtlijn zich na een mogelijke herziening gaat concentreren op mediabedrijven die een maatschappelijke en economische impact hebben.

Op dit moment werkt het kabinet aan een officiële reactie op het Groenboek. Het concept van deze reactie zal volgende maand, volgens de afgesproken procedure, naar de Kamer worden gezonden.

Europese culturele hoofdsteden

De Raad is akkoord gegaan met een algemene aanpak voor het programma Europese Culturele Hoofdstad in de periode 2020–2033, waardoor de onderhandelingen met het Europees Parlement kunnen starten.

De Raad heeft besloten dat in 2017 Aarhus (Denemarken) en Paphos (Cyprus) Europese culturele hoofdsteden zullen zijn. In 2018 zijn dat Valletta (Malta) en een nog aan te wijzen stad in Nederland. (In mei 2014 besluit de Raad hierover op een voorstel van Nederland)

Audiovisuele diensten in onderhandelingen over EU-VS Vrijhandelsakkoord

Dit onderwerp is op verzoek van Frankrijk geagendeerd voor de OJCS-Raad. Hoewel het onderhandelingsmandaat voor het vrijhandelsakkoord wordt besproken in de Raad Buitenlandse Zaken, is dit onderwerp ook van belang voor de cultuurministers. Frankrijk maakt zich zorgen over de audiovisuele sector en culturele diversiteit en wil daarom de audiovisuele sector uitsluiten van de onderhandelingen over het vrijhandelsakkoord.

Nederland heeft aangegeven dat het oorspronkelijke mandaat voldoende waarborgen biedt om de zorgen over de audiovisuele sector weg te nemen.

Het sluiten van de handelsovereenkomst ziet Nederland niet als een bedreiging, maar als een kans. Nederland is voor een flexibel mandaat en is dan ook geen voorstander van het op voorhand uitsluiten van sectoren van de onderhandelingen. Zes landen zaten op dezelfde lijn als Nederland en wilden ook niet dat de audiovisuele sector op voorhand wordt uitgesloten.

De Commissie (bij monde van Commissaris Vassiliou) heeft aangegeven dat de vrijhandelsovereenkomst tussen de EU en de Verenigde Staten hoge prioriteit heeft, maar dat dit de EU en de lidstaten er niet van zal weerhouden om culturele diversiteit te beschermen en te bevorderen. De

Commissie beseft dat dit een gevoelig punt is en heeft aangegeven in de besprekingen drie rode lijnen te hanteren:

1. Bestaand beleid en instrumenten ter stimulering van de culturele en audiovisuele sector worden niet aangetast.
2. De maatregelen om nationale en Europese inhoud te stimuleren en te steunen worden niet aangetast.
3. De mogelijkheid moet gehandhaafd blijven om beleid te ontwikkelen op het gebied van culturele diversiteit.

Beleidsdebat over de culturele dimensie in het buitenlands beleid van de EU

Het beleidsdebat over de rol van cultuur in het buitenlandbeleid van de EU werd gevoerd op basis van een discussienota van het voorzitterschap en aanbevelingen van een expertgroep die is opgericht op initiatief van de Europese Commissie en de Europese diplomatieke dienst (EDEO). Specifiek werd de ministers gevraagd om aan te geven welke aanbevelingen op korte termijn opgevolgd kunnen worden voor de betrekkingen tussen de EU en China.

Commissaris Vassiliou gaf aan dat cultuur een grote rol kan spelen in politieke, sociale en economische relaties met landen buiten de EU. Daarom zou een strategische aanpak moeten worden ontwikkeld voor de rol van cultuur bij externe betrekkingen. De Commissie ziet de externe relaties van de EU als een toevoeging op de bilaterale relaties van de lidstaten.

Een aantal lidstaten benadrukte dat de rol van de EU vooral ligt in het aanvullen van de acties van lidstaten en het stimuleren van samenwerking. Tegelijkertijd vinden diverse lidstaten dat er meer synergie moet zijn tussen culturele en diplomatieke betrekkingen die de EU onderhoudt. Cultuur kan worden gebruikt voor de ontwikkeling van democratie en actief burgerschap. Cultuur wordt ook steeds belangrijker als economische activiteit. De meeste landen onderschreven de concrete aanbevelingen voor culturele samenwerking met China, en vroegen de Commissie de lidstaten goed te betrekken bij de opvolging van het rapport van de expertgroep. Ook werd gevraagd naar de betrokkenheid van EDEO.

Herziening mededeling staatssteun film en ander audiovisuele werken

Dit onderwerp kwam op verzoek van Duitsland aan de orde onder het agendapunt «Any other business», omdat Duitsland bezwaar heeft tegen de inperking van territoriale bestedingseisen die lidstaten mogen stellen in ruil voor steun. Deze zorgen werden door een aantal andere lidstaten gedeeld. Het Verenigd Koninkrijk heeft ook aandacht gevraagd voor de informatie die openbaar gemaakt moet worden in geval van steun. Dit kan problematisch zijn, omdat commerciële informatie van filmmaatschappijen dan publiek gedeeld moet worden. De Commissie is van mening dat het laatste ontwerp sommige lidstaten goed tegemoet komt en streeft ernaar de mededeling voor het zomerreces vast te stellen.

Modernisering staatssteunregels

Duitsland heeft onder het agendapunt «Any other business» aandacht gevraagd voor de modernisering van de staatssteunregels. De Commissie gaf aan dat ze staatssteun aan cultuur wil vrijstellen van voorafgaande melding bij en toetsing door de Commissie. Hiervoor is ruimte gecreëerd in de zogenoemde procedureverordening, die aan de orde komt in de Concurrentieraad. Frankrijk en Duitsland gaven aan uitstel en eerst betrokkenheid van de cultuurministers te willen. Zij vrezden meer in plaats van minder Brusselse bemoeienis. De Commissie kon de zorgen moeilijk plaatsen. De inhoudelijke criteria om te beoordelen of steun al of niet

geoorloofd is blijven volgens de Commissie dezelfde. Het enige verschil is dat lidstaten steunmaatregelen voor cultuur niet meer vooraf hoeven te laten toetsen.

Follow-up Raadsconclusies Architectuur 2008

In februari jl. zijn de resultaten van de evaluatie van de Raadsconclusies over architectuur besproken op een conferentie in Dublin. Onder het agendapunt «Any other business» is de lidstaten toegezegd dat zij een document met de resultaten zullen ontvangen van het Ierse voorzitterschap.

Creatief Europa en Europa voor Burgers

Het voorzitterschap meldde onder het agendapunt «Any other business» dat beide programma's pas vastgesteld kunnen worden als de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader zijn afgerond en het budget voor de programma's bekend is.

«Better connections for a better Europe»

Portugal heeft onder het agendapunt «Any other business» het huidige en het aankomende voorzitterschap voorgesteld om:

- een digitaal platform te creëren vanuit de Raad, zodat de communicatie tussen de ministers van cultuur kan worden verbeterd en op een informele manier van gedachten kan worden gewisseld;
- jaarlijks een gemeenschappelijk thema/concept vast te stellen. Op 9 mei, de dag van Europa, kunnen culturele instellingen en initiatieven zich dan aansluiten en evenementen organiseren rondom dit thema. Op deze manier kunnen Europese projecten gepresenteerd worden zonder extra kosten voor de EU.

Werkprogramma Litouws voorzitterschap

Het cultuurdeel van de OJCS-Raad werd afgesloten met een toelichting van Litouwen op de prioriteiten op het gebied van cultuur onder het Litouws voorzitterschap in de tweede helft van 2013. Deze prioriteiten zijn:

- Vaststelling van de programma's 2014–2020
- Akkoord bereiken met het Europees Parlement over het Besluit voor Europese Culturele Hoofdsteden 2020–2033
- Herziening van de richtlijn over teruggave van culturele goederen die op onrechtmatige wijze verwijderd zijn uit een lidstaat
- Protocol (bij handelsovereenkomst) over culturele samenwerking met Colombia en Peru
- Debat over mediavrijheid, convergentie van media en de richtlijn audiovisuele mediadiensten
- Aanbeveling van de Raad naar aanleiding van een Commissiemededeling over de Europese film in het digitale tijdperk
- De rol die cultuur kan spelen bij economische groei en sociale cohesie